

Domagoj Kostanjevac

TUĐICE U PUBLICISTIČKOM STILU

Uvod

Tema su ovoga rada tuđice u publicističkom stilu. U radu će se pokušati prikazati kakav je odnos prema tuđicama u publicističkom stilu, tj. koliko se one često pojavljuju, na kojim se sve jezičnim razinama prilagođuju, koliko se često zamjenjuju domaćim zamjenama, kada su tuđice potrebne, ima li razlika u odnosu na vrstu novina (dnevne novine, časopisi, „žuto“ novinstvo). Građu će najvećim dijelom činiti dnevne novine, a manjim dijelom i časopisi. U obrađivanim primjerima naći će se i prilagođenice, posebno one za koje postoji dobra zamjena u hrvatskom jeziku.

Jezični purizam

Pojam je jezičnoga purizma višeznačan. Najčešće se upotrebljava u značenju osjetljivosti prema riječima tuđega podrijetla (Katičić, 1992). Jezični se purizam može odnositi i na „...zahtjeve i zahvate oslobađanja jezika od vlastitih elemenata koji imaju prizvuk vulgarnosti ili se pak rabe u kojem dijalektu ili socijalnoj skupini i konačno suprotstavljanje svemu onome što onemogućuje da jezik što samostalnije i bolje zadovoljava potrebe u komunikacijskoj i ekspresivnoj službi, tj. da bude polifunkcionalan“ (Turk, 1996: 63). Purizam se može odnositi i na „...bezuvjetno prihvaćanje svih posuđenica, neovisno o tome jesu li potrebne ili nisu“ (Turk, 1996: 65). Razlozi za to većinom su pomodni, a takav purizam većinom ima negativan odnos prema neologizmima i kalkovima, a prihvaćanje posuđenica opravdava jezičnim internacionalizmom (Turk, 1996). Radoslav Katičić (1992) kaže da je elementarni purizam u naravi jezika, tj. da je purizam nužnost jezičnoga bića.

„Osnovna su pravila jezičnoga purizma:

1. Tamo gdje postoji dobra domaća, ne treba upotrebljavati stranu riječ.
2. Tamo gdje postoji dobra standardnojezična riječ, ne treba upotrebljavati dijalektizam.

3. Tamo gdje postoji dobra standardnojezična riječ, ne treba upotrebljavati istoznačnu novotvorenicu ili prevedenicu. Isto tako, ne treba u jezik unositi prevedene izraze i konstrukcije iz drugih jezika.
4. Treba težiti što stabilnijoj normi standardnog jezika“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 205).

Proces izrazite kroatizacije

Proces izrazite kroatizacije odnosi se na razdoblje poslije 1990. godine. Razdoblje od 1990. do 2000. „... bilo je obilježeno jakim pohrvaćenjem hrvatskog jezika“ (Opačić, 2006: 521). Nažalost, osim što su vraćene mnoge prognane hrvatske riječi, prognane su mnoge druge dobre hrvatske riječi, a i brojni slavenizmi, najviše rusizmi. Udarilo se po svim tuđicama, a pritom se nije razmišljalo koliko su se te tuđice udomaćile u hrvatskom leksiku (Opačić, 2006). U uporabi se pronalaze brojne novotvorine kojima je cilj zamijeniti brojne dobre hrvatske riječi zato što su se upotrebljavale i u bivšem režimu. Prodor takvih novotvorina najčešće dolazi iz sredstava javnog priopćavanja i administrativnoga stila. Kao primjer takve novotvorine može se istaknuti riječ *djelatnik* koja je trebala zamijeniti riječ *radnik* (Opačić, 1998). Ima i radikalnijih primjera, kao npr. novotvorina *vremenik* koja je trebala zamijeniti *dnevni red* ili *raspored*. Takve su nasilne promjene najčešće politički motivirane, a ne jezično i znanstveno (Opačić, 1999). Može se reći da dolazi do straha od jezika, i to ne straha od stranoga jezika, nego od materinskoga, od hrvatskoga standardnog jezika. To dovodi i do uvođenja srbizama u hrvatski jezik. To nije namjerno uvođenje srbizama, već se događa iz neznanja i političke motiviranosti. Tako se pokušala uvesti riječ *koštovnik*, koja je skovana prema srpskom *cenovniku*, a samo kako se ne bi kao i dosad govorilo *cjenik* (Opačić, 2003).

Nažalost, 2000. godine dolazi do druge krajnosti. Tada u hrvatski jezik počinju ulaziti brojne strane riječi, a često se brojne dobre hrvatske riječi zamjenjuju stranima, najviše anglicizmima, najčešće iz pomodnih razloga (Opačić, 2006). Dolazi do izrazite internacionalizacije hrvatskoga jezika i zato je potrebno osnivanje odgovarajućega stručnog mjesta za hrvatski jezik gdje će se moći oblikovati strategija održivoga razvoja hrvatskoga standardnog jezika uz puno poštivanje jezičnih i izvanjezičnih argumenata (Samardžija, 2002).

Jezično posuđivanje

Jezik kao najvažnije sredstvo komunikacije, a da bi opstao, ne može biti izoliran niti samostalan, već mora ostvariti kontakt s drugim jezicima preko svojih govornika. Jedan je od rezultata toga dodira jezično posuđivanje (Fili-

pović, 1986). „Jezično je posuđivanje svako preuzimanje neke jezične jedinice iz jednoga jezika u drugi“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 206). Najčešće se posuđuju riječi, a rjeđe gramatičke sastavnice.

Razlozi su za posuđivanje unutarjezični (kada jezik ne može pronaći odgovarajuću riječ za neki potrebnii pojam, npr. *spam* – neželjena poruka) i izvanjezični (brojne političke, kulturne, gospodarske, znanstvene veze, a u novije vrijeme jezična moda i snobizam, npr. *stage* za pozornicu) (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005). U jezičnom posuđivanju treba razlikovati pojmove *jezik davalac* (jezik iz kojega se posuđuje) i *jezik primalac* (jezik u koji se posuđuje) (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005).

Za jezično posuđivanje bitni su pojmovi transfonemizacije i transmorfemizacije. Transfonemizacija predstavlja zamjenu na fonološkoj razini i može biti:

- a) potpuna – odgovarajući fonemi jezika davatelja zamjenjuju se odgovarajućim fonemima jezika primatelja pri čem njihov opis u potpunosti odgovara opisu fonema modela, npr. *film* – *film*.
- b) djelomična – fonemi primatelja samo djelomično odgovaraju fonemima davatelja, npr. *imidž* – *image* – /*ImIdZ*/.
- c) slobodna – proces prilagodbe ne provodi se prema fonetskom principu, već na izgovor utječe pravopis ili neki drugi činilac, npr. *radio* – *radio* – /*reIdiəu*/.

Transmorfemizacija predstavlja zamjenu na morfološkoj razini i može biti:

- a) nulta – model se preuzima kao slobodni morfem, npr. *šou* – *show*.
- b) kompromisna – model zadržava sufiks iz svoga jezika, npr. *menadžer* – *manager*.
- c) potpuna – sufiks iz oblika kompromisne transmorfemizacije zamjenjuje se sufiksom jezika primatelja koji ima isto značenje i funkciju. Dijeli se na primarnu (ne mijenja se vrsta riječi, npr. *printing* – *printing* – *printanje*) i sekundarnu (mijenja se vrsta riječi, npr. *silikon* – *silikonski*) (Filipović, 1986).

Na razini sintaktičkog i tvorbenog posuđivanja treba istaknuti tzv. jukstapoziciju, tj. uporabu imenice u atributnoj ili apozicijskoj službi ispred glave imeničkog skupa, npr. *Dubrovnik marina* umjesto *Dubrovačka marina*. Takvi se sklopovi u hrvatskom jezikoslovlju analiziraju kao polysloženice. Njihova je prednost da su jezično ekonomični, npr. *loto djevojke* – *hostese televizijske emisije Loto* (Starčević, 2006).

Riječi stranoga podrijetla

Riječi stranoga podrijetla dijele se na tuđe riječi, tuđice, prilagođenice i usvojenice. Tuđice, prilagođenice i usvojenice jednim se imenom nazivaju posuđenice. Riječi se stranoga podrijetla mogu dijeliti s obzirom na jezik iz kojega dolaze. To su anglizmi, germanizmi, rusizmi, bohemizmi itd. (Barić i dr., 1999).

Tuđe riječi

„Tuđe su riječi riječi drugog jezika u hrvatskome tekstu. Njihovo se tuđe podrijetlo ističe izvornim oblikom pisanja.“ (Barić i dr., 1999: 282) U tuđe se riječi ubrajaju izreke i poslovice (*hic et nunc*), tuđa imena (*Los Angeles*), strane riječi koje se privremeno upotrebljavaju u hrvatskom jeziku (*make up*). Treba ih pisati kurzivom (Barić i dr., 1999).

Posuđenice

U skupinu posuđenica ubrajaju se tuđice, prilagođenice i usvojenice. Što se tiče tuđica, u literaturi se nailazi na nekoliko definicija. U *Hrvatskom jezičnom savjetniku* (Barić i dr., 1999: 283) tuđice se definiraju kao „riječi stranoga podrijetla koje su pravopisno prilagođene hrvatskome glasovnom sustavu, ali zadržavaju neka svojstva izvornog jezika nesvojstvena hrvatskome jeziku...“ Stjepko Težak (1999: 102) kaže da se pojmom tuđica služi „...za svaku riječ koju su Hrvati u novije vrijeme primili iz tuđega jezika.“

„Prilagođenice su riječi stranoga podrijetla koje su naglasno, glasovno, sklonidbeno prilagođene hrvatskomu jeziku. Bolje ih je, kad je to moguće, u biranijim tekstovima, zamijeniti odgovarajućim hrvatskim riječima“ (Barić i dr., 1999: 284).

„Usvojenice su posuđenice tako potpuno uklopljene u hrvatski jezik da se ne razlikuju od izvornih hrvatskih riječi, npr. *kukuruz, ćelav, šećer, časopis, dojam*“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 210). „Nije ih potrebno, a često ni moguće, zamjenjivati izvornim hrvatskim riječima“ (Barić i dr., 1999: 285).

Internacionalizmi

„Internacionalizmi (ili europeizmi) međunarodne su riječi, najčešće riječi grčkoga i latinskoga podrijetla, koje se nalaze u svim, mnogim ili bar u većini europskih jezika“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević, 2005: 211). Internacionalizmi latinskog i grčkog podrijetla trebaju imati prednost pred internacionalizmima iz drugih jezika (npr. engleskog, francuskog, njemačkog

itd.) u hrvatskom jeziku jer se lakše uklapaju u hrvatski jezični sustav (Barić i dr., 1999).

Tuđice u publicističkom stilu

U ovom će se poglavlju uspoređivati primjeri tuđica iz dnevnih novina i časopisa. Svaki će primjer biti pojedinačno uspoređen. Ako postoji, bit će dana i domaća zamjena za tuđicu. Obrađivani se korpus sastoji od dnevnih novina (*Večernji list*, *Glas Slavonije*, *Vjesnik*, *Poslovni dnevnik*, *Metro*, *24sata*), a manje od časopisa za mlade (*Teen*, *Bravo*) i računalnih časopisa (*Bug*).

U radu se navode sljedeći primjeri:

- (1) *Broj stradalih nije bio konačan u subotu navečer, dok su prvi tragači tragali za eventualnim žrtvama...* (V, 17. 3. 2008., str. 48)

Pridjev **eventualan** prilagođen je na fonološkoj i morfološkoj razini, latinizam je, ali trebalo bi ga zamijeniti pridjevima *moгуć*, *možebitan* (Anić, Goldstein, 2007: 174).

- (2) *Potreba za novim Zakonom o sigurnosti cestovnog prometa koji je u završnoj fazi, pokazala se time i više nego – urgentna. Stanje u prometu više je nego alarmantno.* (V, 17. 3. 2008., str. 42)

Tri su primjera riječi stranoga podrijetla. Dva su primjera iz grčkog i latinskog jezika (**faza** i **urgentna**) i te se riječi može označiti kao internacionalizme, ali za njih postoje dobre domaće zamjene, za **fazu** – *razvojni stupanj*, *dio ciklusa*, *stupanj*, a **urgentna** se može zamijeniti pridjevom *hitna*. **Faza** je grecizam (Anić, Goldstein, 2007: 181) i fonološki je i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku, a **urgentna** je latinizam (Anić, Goldstein, 2007: 602) te je također fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku. Tuđica **alarmantno** galicizam je i može se zamijeniti pridjevima *zabrinjavajuće*, *uznemirujuće* (Anić, Goldstein, 2007: 16), a prilagođena je fonološki i morfološki.

- (3) *Nikada dosad nije upadao u nevolje, bavio se nabavkom kompjuterske opreme...* (V, 17. 3. 2008., str. 41)

Pridjev **kompjuterski** anglizam je, ali je engleski jezik posrednik, a riječ izvorno potječe iz latinskog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 312). Riječ je prilagođena fonološki, ali morfološki samo djelomično jer osnovna riječ od koje je napravljena izvedenica **kompjuterske** glasi *kompjuter*, a ne *kompjutor*, tj. zadržala je strani sufiks *-er*. Riječ je moguće zamijeniti pridjevom *računalni*.

- (4) *Intervju pretočen u autobiografiji.* (V, 17. 3. 2008., str. 40)

Intervju je anglizam (Anić, Goldstein, 2007: 266), fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku i taj je anglizam potreban hrvatskomu

jeziku jer za njega još nema dobre zamjene (moguća je opisna zamjena: *razgovor namijenjen sredstvima javnog informiranja* (Anić, Goldstein, 2007: 266), ali to nije u skladu s jezičnom ekonomijom). *Autobiografija* je internacionalizam iz grčkog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 47), fonološki je i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku, a dobre zamjene za tu riječ još nema.

(5) *Nekoliko stotina ekstremnih desničara bacalo je kamenje na policiju u središtu grada...* (V, 17. 3. 2008., str. 12)

Pridjev *ekstremni* latinizam je, ali za njega postoji dobra domaća zamjena – *krajnji, najžešći* (Anić, Goldstein, 2007: 158). Prilagođen je fonološki i morfološki.

(6) *... a prikupljenim novcem kupit će se mamograf-aparat...* (V, 17. 3. 2008., str. 16)

Problem sa sintagmom *mamograf-aparat* nije u podrijetlu riječi *mamograf*, tj. *mamografija* koja je internacionalizam i potječe iz latinskog i grčkog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 363) te je fonološki i morfološki prilagođena hrvatskomu jeziku, već je problem što sintagma nije prilagođena na sintaktičkoj i tvorbenoj razini i u duhu bi hrvatskog jezika trebala glasiti *mamografski aparat*. Trebalo bi zamijeniti i latinizam *aparat* (Anić, Goldstein, 2007: 32) koji je fonološki i morfološki prilagođen, a treba ga zamijeniti domaćom zamjenom *uređaj*.

(7) *... nego se deklarirao kao queer umjetnik.* (M, 19. 3. 2008., str. 21)

Deklarirati je latinizam (Anić, Goldstein, 2007: 114), fonološki je i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku. Može se zamijeniti domaćom riječju *izjasniti*. Tuđica, tj. tuđa riječ *queer*, nije prilagođena hrvatskomu jeziku ni fonološki ni morfološki, a niti pravopisno jer nije stavljena u navodnike ili napisana kurzivom. Riječ je anglizam i potrebna je hrvatskomu jeziku jer ne postoji dobra zamjena za nju.

(8) *... stvorit će pravu „chill out“ atmosferu.* (24sata, 12. 4. 2008., str. 54)

Anglizam *„chill out“* prilagođen je jedino pravopisno budući da je pisan u navodnicima. Nepotreban je u hrvatskom jeziku jer za njega postoje dobre zamjene – *opuštajući, ugodni*. Internacionalizam *atmosfera* latinizam je, fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku, ali se upotrebljava u vremenskim prognozama, a u izdvojenom primjeru trebalo bi ga zamijeniti riječju *ozračje*.

(9) *To će vam osigurati minimalistički „look“.* (24sata, 12. 4. 2008., str. 55)

Anglizam *„look“* prilagođen je samo pravopisno. Treba ga zamijeniti riječju *izgled*.

- (10) *Duško me oduševio jer je pravi **showmen***. (24sata, 12. 4. 2008., str. 20)

Anglizam *showmen* prilagođen je samo djelomično fonološki, i to u drugom dijelu složenice – *men*, dok je prvi dio složenice neprilagođen hrvatskomu jeziku. Trebala bi se provesti potpuna fonološka prilagodba (*šoumen*) jer dobre domaće zamjene nema.

- (11) *Nije mi neki veliki **bed***. (24sata, 14. 4. 2008., str. 41)

Bed je anglizam (Anić, Goldstein, 2007: 62), nepotreban je u hrvatskom jeziku i treba ga zamijeniti riječju *teško* (*Nije mi teško*) ili *problem* (*Nije mi neki veliki problem*). Anglizam je samo fonološki prilagođen.

- (12) *Papa će voditi mise na **bejzbol-stadionima***. (24sata, 14. 4. 2008., str. 41)

Sintagma *bejzbol-stadion* nije tvorbena ni sintaktički prilagođena. Sintagma bi trebala glasiti *bejzbolskim stadionima*.

- (13) *Poslao je **emisare**...* (VL, 20. 4. 2008., str. 48)

Emisar je internacionalizam iz latinskog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 163), fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku. Postoji domaća zamjena za njega, glasi *izaslanik* i trebalo bi ju rabiti.

- (14) *Prema posljednjim izvještajima, **buking** za austrijske hotele...* (VL, 20. 4. 2008., str. 42)

Buking je anglizam (Anić, Goldstein, 2007: 82), prilagođen je fonološki i djelomično morfološki jer sadrži strani sufiks *-ing*. Nepotreban je u hrvatskom jeziku jer postoji dobra domaća zamjena – *predbilježba*, a može se rabiti i prilagođenica *rezervacija* jer je prilagođenija hrvatskomu jeziku nego *buking* (*rezervacija* je u hrvatski jezik došla iz njemačkog jezika, u njemački iz francuskog, a izvorno potječe iz latinskog jezika) (Anić, Goldstein, 2007: 499).

- (15) *U Petrovoj novoj **realnosti**...* (VL, 20. 4. 2008., str. 36)

Realnost je internacionalizam iz latinskog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 486), fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku, a trebalo bi ga zamijeniti domaćom zamjenom *stvarnost*.

- (16) *I zato što samo smještajni **kapaciteti** mogu isplaćivati **investiciju**...* (VL, 20. 4. 2008., str. 18)

Kapacitet je u hrvatski jezik došao preko njemačkog kao jezika posrednika, a izvorno potječe iz latinskog (Anić, Goldstein, 2007: 287). Fonološki je i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku i to je tuđica koja je potrebna u hrvatskom jeziku jer za nju ne postoji dobra domaća zamjena. *Investicija* je internacionalizam iz latinskog jezika (Anić, Goldstein, 2007: 267), fonološki je i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku, a domaća zamjena bila bi *ulaganje*.

- (17) *Okupljeni **paparazzi** nisu im smetali*. (24sata, 20. 4. 2008., str. 83)

Paparazzi je tuđica iz talijanskog jezika, a u jednini glasi *paparazzo* (Anić, Goldstein, 2007: 430). U izdvojenom primjeru riječ **paparazzi** prilagođena je jedino na morfološkoj razini. Ta je tuđica potrebna jer nema dobre domaće zamjene za nju, ali kada ju se rabi, treba ju i pravopisno prilagoditi, tj. staviti ju u navodnike ili kurziv.

(18) *Dakako, s mnogo više pozornosti pratit će se **play off** četiri najbolje ekipe...* (GS, 15. 4. 2008., str. 39)

Play off je anglizam za koji postoji domaća zamjena – *doigravanje* (Anić, Goldstein, 2007: 431). Potpuno je neprilagođena, a i pogrešno napisana riječ budući da se piše *play-off*.

(19) *Na tržištu dionica treba se boriti protiv **devijacija**...* (GS, 15. 4. 2008., str. 3)

Devijacija je internacionalizam iz latinskog jezika, domaća zamjena postoji i glasi *odstupanje* (Anić, Goldstein, 2007: 123), a internacionalizam je fonološki i morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku.

(20) *... objavio **konzultant** Richard Cabrera.* (PD, 4./5. 4. 2008., str. 31)

Konzultant dolazi iz latinskog jezika, domaća je zamjena *savjetnik* (Anić, Goldstein, 2007: 323). Prilagođen je fonološki i djelomično morfološki jer sadrži neprilagođen suglasnički skup *-nt* na kraju riječi.

(21) *... pod vodstvom Žarka Kraljevića postao **lider** kartičarskog poslovanja...* (PD, 4./5. 4. 2008., str. 14)

Lider je anglizam, postoji domaća zamjena za njega i glasi *predvodnik* (Anić, Goldstein, 2007: 348). Anglizam je fonološki potpuno, a morfološki djelomično prilagođen jer je zadržao strani sufiks *-er*.

(22) *Imali smo osjećaj za **feeling**...* (VL, 21. 4. 2008., str. 52)

Feeling je anglizam, treba ga zamijeniti domaćom zamjenom *osjećaj* i nije prilagođen ni na jednoj jezičnoj razini. U ovom se slučaju radi i o pleonazmu jer *feeling* znači 'osjećaj', a ta se riječ pojavljuje u izdvojenom primjeru. Rečenica je i logički pogrešna jer je nelogično da se ima osjećaj za osjećaj.

(23) *... pri jednom je **šutu** vrisnuo...* (VL, 21. 4. 2008., str. 33)

Šut je anglizam, postoji domaća zamjena i glasi *udarac (na gol)* (Anić, Goldstein, 2007: 563). Anglizam je fonološki i morfološki prilagođen.

(24) *Bravo News! **Hot Stuff!** Bravo **facts!*** (Bravo, lipanj 2006., str. 3)

News, hot, stuff, facts anglizmi su, potpuno neprilagođeni hrvatskomu jeziku, a upotrijebljeni su iz pomodnih razloga, ali i zbog dobne skupine koja čita časopise za mlade i kojima zamjene *vijesti*, „*vruća stvar*“, *činjenice* ne bi izgledale dovoljno moderno.

(25) *Cool Mischu teško je vidjeti u **casual** izdanju.* (Teen, veljača 2006., str. 5)

Cool i *casual* pripadaju tuđicama iz engleskog jezika. Potpuno su neprilagođene hrvatskomu jeziku. Postoji zamjena za tuđu riječ *cool* i glasi *smiren* (Anić, Goldstein, 2007: 334), a za *casual* postoji opisna zamjena – *koji ima osobine odjeće za neslužbene prilike* (Anić, Goldstein, 2007: 88), ali ona je nezgrapna i u suprotnosti s jezičnom ekonomijom. Bolje ju je zamijeniti prilagođenim pridjevom *ležeran*. Anglizmi su upotrijebljeni iz pomodnih razloga i uobičajeni su u časopisima za mlade, jedino bi trebalo provesti prapropisnu prilagodbu i pisati ih u navodnicima ili kurzivom.

(26) *Da bi se prilikom konverzije očuvao izgled stranice...* (Bug, ožujak 2005., str. 131)

Konverzija je latinizam (Anić, Goldstein, 2007: 322), fonološki je i morfološki prilagođen. Postoji moguća zamjena i glasi *pretvaranje*, ali je u računalnim časopisima bolje rabiti *konverziju*.¹

Sljedeći primjeri ne sadrže tuđice, već pokazuju kako za tuđice postoje dobre zamjene u hrvatskom jeziku i kako se one i upotrebljavaju.

(27) ... *rekao je Igor Vori, reprezentativni kružni napadač*. (VL, 20. 4. 2008., str. 48) Sintagma *kružni napadač* nije tuđica, već dobra domaća zamjena za *pivota* (Klaić, 1978: 1051). Potpuno je značenjski prilagođena.

(28) ... *i treće doigravanje*. (VL, 20. 4. 2008., str. 48)

Doigravanje nije tuđica, već dobra domaća zamjena za *play-off*. Značenjski je prilagođena hrvatskomu jeziku.

(29) *Iako je neovlašteno skidanje filmova i glazbe...* (VL, 20. 4. 2008., str. 35)

Skidanje nije tuđica, već domaća zamjena za anglizam *daunlodiranje* (*download*) (Anić, Goldstein, 2007: 140). Značenjski je prilagođena.

(30) ... *pravila rada osobnog vatrozida*. (Bug, ožujak 2005., str. 90)

Vatrozid nije tuđica, već domaća zamjena za anglizam *firewall*. Značenjski je prilagođena i dokaz je da je moguće pronaći dobru zamjenu za brojne tehnološke izraze koji većinom dolaze iz engleskog jezika.

Zaključak

Jezik publicističkoga stila mora imati mogućnost prenijeti sve obavijesti iz izvanjezične stvarnosti. Kako bi to ostvario, mora posegnuti za tuđicama kako bi označio sadržaj za koji još ne postoji odgovarajući domaći izraz. Pritom treba paziti da se tuđice ne počnu upotrebljavati zbog pomodnih razloga, tj. već postojeće domaće riječi ne treba zamjenjivati tuđicama. Ako ne

¹ Računalnim nazivljem posebno se bavila Milica Mihaljević.

postoji dobra domaća riječ, potrebno je upotrijebiti tuđicu i u takvim slučajevima tuđice ne treba protjerivati iz jezika. Vodeći se tim načelima, osigurat će se poštivanje elastične stabilnosti, ali i spriječiti prodor nepotrebnih tuđica u publicistički stil, a time i u hrvatski jezik i tako nastaviti stoljetnu težnju hrvatskoga jezika za čistoćom.

Izvori

Bravo, Bug, Glas Slavonije (GS), Metro (M), Poslovni dnevnik (PD), Teen, Večernji list (VL), Vjesnik (V), 24sata

Literatura

- Anić, Vladimir; Goldstein, Ivo, 2007. *Rječnik stranih riječi*, Europapress Holding i Novi Liber, Zagreb.
- Barić, Eugenija i dr., 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena i Školske novine, Zagreb.
- Filipović, Rudolf, 1986. *Teorija jezika u kontaktu – uvod u lingvistiku jezičnih dodira*, JAZU i Školska knjiga, Zagreb.
- Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica, 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.
- Katičić, Radoslav, 1992. *Novi jezikoslovni ogledi*, Školska knjiga, Zagreb.
- Klaić, Bratoljub, 1978. *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod MH, Zagreb.
- Opačić, Nives, 1998. *Život riječi (na primjerima djelatnik, izbornik, koštovnik, pripetavanje)*, u: *Jezična norma i varijeteti* (ur. Badurina, Lada; Pritchard, Boris; Stolac, Diana), HDPL, Zagreb – Rijeka, str. 383-389.
- Opačić, Nives, 1999. *Promjene u leksiku – nužnost ili nešto drugo*, u: *Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike* (Badurina, Lada; Ivanetić, Nada; Pritchard, Boris; Stolac, Diana), HDPL, Zagreb – Rijeka, str. 555-562.
- Opačić, Nives, 2003. *Strah od jezika*, u: *Psiholingvistika i kognitivna znanost u hrvatskoj primijenjenoj lingvistici* (ur. Stolac, Diana; Ivanetić, Nada; Pritchard, Boris), HDPL, Zagreb – Rijeka, str. 545-555.
- Opačić, Nives, 2006. *Mediji i hrvatski standardni jezik*, u: *Jezik i mediji – jedan jezik : više svjetova* (ur. Granić, Jagoda), HDPL, Zagreb – Split, str. 521-531.
- Samardžija, Marko, 2002. *Hrvatski jezik u vrijeme globalizacije*, u: *Riječki filološki dani 4* (ur. Stolac, Diana), Filozofski fakultet, Rijeka, str. 435-438.
- Starčević, Anđel, 2006. *Imenice kao atributi – nove strukture u hrvatskom jeziku*, u: *Jezik i mediji – jedan jezik : više svjetova* (ur. Granić, Jagoda), HDPL, Zagreb – Split, str. 645-655.
- Težak, Stjepko, 1999. *Hrvatski naš (ne)zaboravljeni*, Tipex, Zagreb.
- Turk, Marija, 1996. *Jezični purizam*, Fluminensia, 8., br. 1-2, str. 63-79.